

Az Alkotmánybíróság döntésének tájékoztató jelleggel közzétett, nem hivatalos szövege. A hivatalos közzétételre a Magyar Közlönyben, illetve az Alkotmánybíróság Határozatai című hivatalos lapban kerül sor.

IV/2055/2023.

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.VIII.10.045/2023/7. számú ítéletével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Indokolás

- [1] A dr. Farkas-Kolyvek Éva egyéni ügyvéd által képviselt indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában a Kúria Mfv.VIII.10.045/2023/7. számú ítélete, valamint a Fővárosi Ítéltábla – Kúria által hatályában fenntartott – 2.Mf.31.257/2022/4. számú jogerős ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [3] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az indítványozó 2015. november 9-től állt az alperes munkáltató alkalmazásában. Munkaszerződése szerint heti munkaideje 11 óra volt, amit kötetlen munkarendben kellett teljesítenie. A munkaszerződés értelmében az indítványozó a feladatait szokásosan a munkáltató telephelyén kívül végzi a kapott ügyfellián megjelölt lakcímek felkeresésével. Hetente egyszer elszámolás, ezen kívül havi átlagban egy-két alkalommal oktatás, értekezlet céljából kellett a lakóhelyétől 7-12 km távolságra lévő munkáltatói telephelyet felkeresnie. 2017-ben a munkáltató egy másik, az indítványozó lakóhelyétől 27 km-re lévő telephelyére helyezte át a munkavállalót, a munkaidőre, illetve a munkarendre vonatkozó megállapodások érintetlenül hagyása mellett. Az indítványozó arra hivatkozással, hogy mozgássérült férjét ápolja, a munkáltatói döntést nem fogadta el, az áthelyezést aránytalan sérelemnek vélte. A munkáltató által előírt helyen az indítványozó megjelent ugyan, de kijelentette, hogy a munkát nem veszi fel, a munkáltató által részére kijelölt telephelyet nem fogadja el, a kijelölt ügynökség keretében nem kívánja teljesíteni munkavégzési kötelezettségét. A

munkáltató szerint az indítványozó e magatartásával megszegte a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 8. § (1) bekezdését és 52. § (1) bekezdés a)-c) pontjait. A munkáltató az Mt. 78. § (1) bekezdése alapján felmondással megszüntette az indítványozó munkaviszonyát, azzal az indokolással, hogy az indítványozó nem tett eleget a munkaviszonyból eredő lényeges kötelezettségének.

- [4] Az indítványozó bírósághoz fordult, keresetében az azonnali hatályú felmondás jogellenességének jogkövetkezményeit kérte megállapítani. A megismételt bírósági eljárásban az elsőfokú bíróság az indítványozó munkaviszonyát helyreállította, és kötelezte az alperest, hogy 15 nap alatt foglalkoztassa az indítványozót és elmaradt munkabérét fizesse ki. Az alperes munkáltató fellebbezése nyomán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, a fellebbezett részben azonban megváltoztatta és a keresetet elutasította, illetve az indítványozót perköltség megfizetésére kötelezte. Az indítványozó felülvizsgálati kérelme nyomán eljáró Kúria a másodfokú ítéletet hatályában fenntartotta.
- [5] Az indítványozó állítása szerint a támadott bírói döntések az Alaptörvényben biztosított jogait sértik. Alkotmányjogi panaszában mindenképp az Alaptörvény XII. cikke, XV. cikk (1)-(2) bekezdése és (4)-(5) bekezdése, valamint XVII. cikk (1) és (3) bekezdése sérelmére hivatkozott. Állította továbbá, hogy a bírói döntések miatt sérült az Alaptörvény XVIII. cikk (2) bekezdése, valamint XIX. cikk (1) bekezdése, továbbá XX. cikk (1) bekezdése, illetve XXIV. cikke. Ezen túlmenően indítványában az Alaptörvény 24. cikke és 28. cikke sérelmére is hivatkozott. Előadása szerint „[a]lapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdéssről van szó, mert nem a felperes munkavállaló fogyatékosága a méltányolható vagy védett helyzet jelen esetben, hanem a közeli hozzátartozójáé (átsugárzó diszkrimináció). Abban az esetben, amennyiben a másodfokú bíróság és a Kúria ítélete helyt álló lenne az azt eredményezné, hogy minden munkavállaló, akinek fogyatékkal élő hozzátartozója van és családfenntartóként munkát vállal, nem részesülhetne a Munkatörvénykönyve szerinti védelemben, vele szemben nem vennék figyelembe, hogy a munkáltatóval szemben alárendelti és függő helyzetben van, és így, ahogy a munkaviszonyban lenni szokott az egyenlőtlen helyzet még inkább kiélesedne és a munkavállalóra a Munkatörvénykönyve által biztosított többlet védelemre nem számíthatna.” Állította továbbá: „Alapvető alkotmányjogi kérdést vet fel, hogykülönböző szintű bíróságok (elsőfokú, másodfokú bíróság és Kúria) ugyanazon tényállást hogyan értékelhetnek egymásnak ellentmondóan ennyire eltérően.”
- [6] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az 56. § (2) bekezdése értelmében pedig a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának

törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26-27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29-31. § szerinti feltételeket.

- [7] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdekében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó a sérelmezett kúriai ítélettel zárult ügyben felperes volt [Abtv. 27. § (2) bekezdés a) pont], s a perben a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. A kérelmező alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége fennáll.
- [8] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben előterjesztett panaszában (a Kúria ítéletét az indítványozó jogi képviselője 2023. július 10-én töltötte le, az alkotmányjogi panaszt pedig 2023. szeptember 7-én nyújtotta be) a bírósági eljárást befejező, rendes jogorvoslattal nem támadható kúriai ítéletet, továbbá a kúriai ítélet által hatályában fenntartott jogerős ítéletet támadta.
- [9] Az Abtv. 52. §-a kifejezetten rögzíti a határozott kérelem követelményét, amelynek részét képezi az indokolás előterjesztésének a kötelezettsége is [52. § (1b) bekezdés b) és e) pont]: „[i]ndokolás hiányában a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség.” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}. Az indítvány e követelménynek az Alaptörvény XII. cikke, XV. cikk (1)-(2) bekezdése és (4)-(5) bekezdése, XVII. cikk (1) bekezdése, XVIII. cikk (2) bekezdése, XIX. cikk (1) bekezdése, XX. cikk (1) bekezdése, XXIV. cikke, valamint 24. cikke és 28. cikke vonatkozásában nem tesz eleget. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény e rendelkezései kapcsán mindenképp előtt a támadott bírói döntéseket idézte, azok ténymegállapításaival, illetve a munkáltatói intézkedésekkel vitatkozott, valamint saját és családja életkörülményeit ismertette, amit szerinte az eljáró bíróságok nem értékelték megfelelően. Indítványa azonban a hivatkozott alaptörvényi rendelkezések kapcsán nem tartalmazott megfelelő indokolással ellátott kérelmet arra vonatkozóan, hogy a Kúria ítélete, illetve a támadott bírói döntések miért okozzák az Alaptörvény megjelölt cikkeinek a sérelmét, a támadott bírói döntések alaptörvény-ellenességét tehát nem indokolta.
- [10] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását

{ld. pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.

- [11] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a sérelmezett bírói döntéseket az Alaptörvény XVII. cikk (3) bekezdésébe ütközőnek tartotta. Úgy vélte, hogy az „Alaptörvény XVII. cikkének (3) bekezdését is megsértette a másodfokú ítélet (60) bekezdése és a kúriai ítélet (59) bekezdése, mert minden munkavállalónak joga van a méltóságát tiszteletben tartó munkafeltételekhez, de jelen esetben nem nevezhető méltóságot tiszteletben tartó munkafeltételnek, ha választania kell aközött a munkavállalónak, hogy a férjét el tudja-e látni, adott esetben a hozzátartozója még megmaradt egészségét, netán életét veszélyeztesse, vagy munkát végezzen a munkáltató által egyoldalúan, aránytalan sérelmet okozó munkakörülmények között!!!”
- [12] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a hatalommegosztás rendszerében a többi állami szervnek a bíróságok jogértelmezését el kell ismernie {lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]; 3014/2022. (I. 13.) AB végzés, Indokolás [27]}. A testület gyakorlata következetes abban, hogy „[a]z Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére van jogköre, a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének, és a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára azonban már nem rendelkezik hatáskörrel” {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}. „Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon [...]” {3137/2013. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [9]}
- [13] Az Alaptörvény XVII. cikk (3) bekezdésére alapított indítványi érvekkel szemben az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy a bíróságok jogkörébe tartozó – így nem az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó alkotmányossági – kérdésnek tekinti az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben annak megítélését, hogy a hatékony, konfliktusmentes munkavégzés feltételeinek biztosítása érdekében milyen jogszerű intézkedést hozhat a munkáltató, jogszerűen dönthetett-e az indítványozó elszámolási helyének megváltoztatásáról, s kellőképpen figyelemmel volt-e arra, hogy mindezzel az indítványozó munkavállalót aránytalan sérelem nem érheti. Ezt az eljáró bíróságok döntéseikben a perbeli kérelmek korlátai között vizsgálták, és kellőképpen értékelték is. Tartalma szerint e tekintetben ezért az Abtv. 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panasz valójában a Kúria döntésének, illetve a támadott bírói döntések felülbírálatára irányult. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint: „[ö]nmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok

döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}. Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XVII. cikk (3) bekezdése sérelme tekintetében az indítványi kérelem tartalmát illetően arra a megállapításra jutott, hogy az indítványozó valójában nem alkotmányossági problémát tárt fel, hanem az eljáró bíróság jogértelmezését, a bírói jogalkalmazói tevékenység körébe tartozó törvényességi kérdést vitatott. Az alkotmányjogi panaszban foglalt érvek alapján ezért nem állapítható meg, hogy a munkajogi jogviszonnyal kapcsolatos jogvita tárgyában hozott támadott bírói döntéssel kapcsolatban az Abtv. 29. §-ában szereplő feltételek fennállnak.

[14] Mivel a fent kifejtettek szerint az alkotmányjogi panasz részben nem tett eleget az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjában írt feltételeknek, illetve a befogadhatóság Abtv. 29. §-ában előírt feltételének, az Alkotmánybíróság azt az Abtv. 56. § (1)-(3) bekezdése alapján eljárva az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2024. július 9.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró